

RECHTER JAN VAN DER DOES

Botsende tunnelvisies

Het woord 'tunnelvisie' had ongeveer twintig maal geklonken. Mr. Herbert Lans raakte er niet over uitgesproken. De beveiligingsmensen hadden een tunnelvisie, de politie had een tunnelvisie, de officier had een tunnelvisie, zo langzamerhand kreeg ik de indruk dat de opsporing in handen lag van een obscuur religieus gezelschap.

Toch was dit element niet het meest opvallende aan de verdediging. Veel meer in het oog springend was, dat mr. Lans in persoon de zaak behandelde. Mr. Lans is een bekende Nederlander die zich graag laat uitnodigen bij populaire tv-programma's. Of het nu gaat over de toekomst van het Koninklijk Huis, de waarde van het normendebat, of om een gevat antwoord in een olijke quiz, mr. Lans is van de partij. En hij heeft altijd wel een statement waarmee de zaken helder bij de naam worden genoemd.

Nu behartigde hij de belangen van twee Colombianen die werden verdacht van diefstal uit een groot warenhuis, een halfjaar eerder. Zij verklaarden dat ze speciaal voor deze zitting naar Nederland waren gevlogen. Hun goede naam stond op het spel, zeiden ze.

Het was een heterdaad. Het ging daarmee niet om de feiten maar om de duiding. Het hele opsporingsonderzoek werd tegen het licht gehouden, en overall ontwaarde mr. Lans vooringenomenheid. Het zit in kleine dingen, zo betoogde hij, maar het is tekenend! In elk groot warenhuis in Colombia is de kassa gelegen bij de uitgang op de begane grond. Wisten we dat wel?

Mr. Lans voegde een betekenisvolle stilte in. Op die wijze stelde hij mij in de gelegenheid mijn conclusies te trekken. Maar hij nam voor alle zekerheid toch een voorschot. Het leverde dus bepaald geen redelijk vermoeden van schuld op dat zijn cliënten, zonder te betalen, zes verdiepingen met nieuwe kostuums waren afgedaald.

En al die nieuwe kleren die op de hotelkamer waren aangetroffen? Daar was ook een heel redelijke verklaring voor. Als de betrokken veiligheidsmensen, en de politiebeambten, en enkele omstanders op een nader te bepalen zitting als getuigen zouden worden gehoord, dan zou het beeld kantelen.

Mr. Lans beëindigde zijn betoog met het aanstippen van de Schiedamse zedenzaak. Hij deed het terloops, maar de argeloosheid was gespeeld. Sommige woorden zijn zo omineus dat alleen al de suggestie verontrust. Tegen die tijd had ik mijn aandacht er echter niet meer bij. Ik werd gehinderd door gedachten, die mij een eigen tunnel inzogen.

illustratie: Floris Tilius

Wat bezielde de heren om speciaal voor een politierechterzitting naar Amsterdam te vliegen? Waarom lieten ze zich niet door hun raadsman vertegenwoordigen? En wat bracht mr. Lans ertoe zijn dure tijd aan een winkeldiefstal te besteden? Waarom een megaverweer in een mini-zaak? Alles wees op grote jongens die niet gehinderd wilden worden door een kleine zaak. Maar wat was dan het belang?

Ik besloot om de uitspraak eerst 14 dagen later te doen.

Diezelfde week was er een praatprogramma over de kwaliteit van de rechtspraak. Onder de deskundigen ontwaarde ik mr. Lans. De camera zoomde op hem in. Hij sprak over het tanend vertrouwen in de rechtspraak en over tijdigheid wat ook een stukje kwaliteit was. 'De voorraden bij Justitie stapelen zich op', zo moest hij tot zijn spijt vaststellen, 'ik kan het mijn cliënten niet meer uitleggen.'

Aan het eind van het programma was ik verder in mijn tunnel dan ooit. Het zou een einduitspraak worden.